



ראש השנה (16)

ולכן פירש שמה שאמרה הגמרא שלשה ספרים, היינו ספר זכרון של מעשה הבריות, ואלו הם ג' הספרים, של צדיקים, של רשעים ושל בינונים.

רב רובין זצ"ל בספרו "טללי אורות מועדי השנה"

לצאת למלחמת היצר

היצר נראה כרבים אך באמת הוא יחיד. נאמר בפסוק (דברים כא, י) **"כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ה' אלקיך בידך ושבת שבי"**. נשאלת השאלה: מדוע בתחילה פותח הכתוב בלשון רבים, "אויבך", ולאחר מכן הוא ממשיך בלשון יחיד, **"ונתנו ה' אלקיך בידך"**? הרי גם בסיום הפסוק היה מתאים יותר לכתוב **"ונתנם ה' אלקיך בידך"**. עוד מקשים המפרשים: האם צבא יוצא למלחמה עם חייל אחד בלבד? ברור שלא! אם כן היה מתאים יותר לכתוב על הכנעת צבאו של האויב בלשון **"ונתנם"** ולא בלשון **"ונתנו"**! מתרץ הזוהר הקדוש: אין כוונת התורה למלחמה בין שני צבאות, אלא למלחמת האדם ביצרו הרע. ליצר הרע יש הרבה פנים ושמות: פעם הוא בא אל האדם כצדיק ופעם כרשע, עד שנדמה לאדם ש"אויבך" זה לשון רבים, וליצר הרע יש חילות רבים, אך האמת שצריך לדעת שהוא יחיד, וכאשר האדם יצא למלחמה מולו, מביטי לו שיקום בו: **"ונתנו ה' אלקיך בידך"**

ספר "שש באמרתך"

שנהיה מלאים מצוות כרימון

ה"פרי חדש" תמה, מהי הבקשה שאנו מבקשים שנהיה מלאים מצוות כרימון. הלא אמרו חז"ל (עירובין יט.) על הפסוק (שה"ש ו, ו) **"כפלח הרימון רקתך"** אפילו ריקנים שבישראל מלאים מצוות כרימון. א"כ, אפילו פשוטי העם מלאים מצוות כרימון, ומה מקום לבקשה זו, ולעשות על זה סימן? ותירץ, דמה שאמרו שהריקנים מלאים מצוות, היינו, מלאים מכל המצוות שעשו במשך כל חייהם. אמנם, אנו מבקשים שנהיה מלאים מצוות כרימון בשנה זו בלבד, וזהו יותר מהיריקנים שבך. ה"פרי מגדים", ובספר **"מטה יהודה"** מיישבים באופן נוסף. מה שאנו מבקשים שנהיה מלאים מצוות כרימון, היינו שהמצוות אצלנו יהיו רבים יותר מהעוונות, ואז נזכה לתואר **"צדיק גמור"**, כי הולכים אחרי הרוב. וזה אין אצל היריקנים שבך, דאף שהם מלאים מצוות, מ"מ הרי אפשר שיש בידם עוונות מרובים מהזכויות, ואין להם תואר צדיק. ומי יודע אם יכתבו בספרן של צדיקים.

ספר "אוצרות התורה, אלול ראש השנה"

ראש השנה, יום תרועה

ראש השנה אינו נקרא בתורה **"יום הדין"**, אלא **"יום תרועה"** **"זיכרון תרועה"**. חז"ל לימדו אותנו שזהו היום שבו אנו ממליכים מחדש את הקב"ה על העולם כולו. אפשר לשאול: אם הקב"ה הוא מלך העולם תמיד, מדוע צריך להמליך אותו בכל שנה מחדש? התשובה היא שהמלכה אינה משנה את מעמדו של הקב"ה, היא משנה אותנו. במשך השנה האדם עלול להתרכז בעצמו: ברצונותיו, בפרנסתו, בהצלחותיו ובדאגותיו. בראש השנה אנו עוצרים ושואלים: מי באמת מנהל את העולם? מי נותן חיים, בריאות, חכמה ופרנסה? כאשר אנו מקבלים מחדש את מלכות ה', אנו מחזירים את חיינו למרכז הנכון. זו גם משמעות תקיעת השופר. קול השופר פשוט, ללא מילים. הוא חודר אל הלב ומעורר את האדם לשוב אל בוראו. לפעמים המילים אינן מספיקות, אבל קול השופר מצליח לעורר את הנקודה הפנימית שבכל יהודי. **רבי סעדיה גאון** כתב שאחת ממטרות השופר היא להזכיר את הכרות המלך. כשם שבמלכות בשר ודם תוקעים בחצוצרות בעת הכתרת המלך, כך אנו תוקעים בשופר כדי להכריז: ה' הוא מלכנו.

המלקט

ספר זכרון של מעשה הבריות

שלשה ספרים נפתחין בראש השנה "ספר זכרון של מעשה הבריות" (רש"י) אחד של רשעים גמורין ואחד של צדיקים גמורין ואחד של בינונים (ר"ה טז.). מה בא רש"י לחדש בדבריו. ועוד, לשם מה צריכים הבינונים ספר, הרי אם הטיבו דרכם יכתבו בספרן של צדיקים, ואם לאו, יכתבו בספרן של רשעים. אמרו חז"ל (ברכות י.) שנים שיושבים ועוסקין בתורה שכינה עמהם, ואפילו אחד שיושב ועוסק בתורה שכינה עמו. ושואלת הגמרא, וכי מאחר שאפילו אחד שיושב ועוסק בתורה שכינה עמו, לשם מה יש צורך להשמיענו ששנים שיושבים ועוסקים בתורה שכינה עמהם, הלא הדברים קל וחומר. ומתרצת: כששניים יושבים ועוסקים בתורה, נכתבים דבריהם בספר הזכרונות, וכשאחד יושב ועוסק בתורה, אין דבריו נכתבים בספר הזכרונות. ואמרו שם בתוס': חד לא מכתבן מיליה בספר הזכרונות כלומר, עם אחרים, אבל בספר לבדו נכתבין, כדאמרין (אבות ב, א) וכל מעשיך בספר נכתבין, כל שכן מדה טובה. הרי לנו שכל מעשי האדם נכתבים בספר. ובראש השנה כשמעיינים במעשה האדם ופעולתו נפתחים הספרים, וממילא יש ספרים שהם של צדיקים גמורים, ויש שהם ספרים של רשעים גמורים, ויש שהם של בינונים. והנה, כוונת רש"י לתרץ השאלה, מדוע צריך ספר לבינונים.

אומרת הגמרא (ב"ב טז): הוא שטן, הוא יצר הרע, הוא מלאך המות. תחלה היצר הרע מסית את האדם לדבר עבירה, לאחר מכן הולך להשטין ולקטרג עליו, ואחר כך בא להענישו על חטאו ונוטל את נשמתו. אומר החתם סופר: אם היצר הצליח לפתות את האדם לעבור עבירה, ואחר כך, עוד בטרם עטה היצר על עצמו את תפקיד השטן, הזדרז האדם ועשה תשובה, נמצא שכבר אין לו לשטן מה לקטרג. כאשר אדם עובר עבירה הוא ב'חרם', מחרימים אותו מן השמים, והחרם הזה חל על כל רמ"ח האברים. ואם עושה תשובה, ה'חרם' והרמ"ח הופכים ל'ירחם'. ורמז לדבר: האותיות הבאות אחרי 'שטן' הן, 'ת' י' ס', לומר שהשטן מסית כנגד האדם לאחר שחטא. לעצמת זאת, האותיות המקדימות את השטן הן: 'ר' ח' מ', לומר שאם מקדים האדם ועושה תשובה, הרי הוא זוכה ל'ירחם'. וזהו שמבקשים: "ברוגז רחם תזכור" ספר "ומתוך האור ימים נוראים"

ליתן פתחון פה לבעלי תשובה

יום הדין לפני יום כפור. חודש התשובה קודם ליום הדין, ולאחריו מגיע יום הכפורים. תמה רבי ישראל סלנטר זצ"ל: הלא הקב"ה טוב ומיטיב ואב הרחמן. כמה טוב היה אלו קודם כל היה לנו יום כפור, ואחר כך יום הדין. ביום כפור היינו זוכים שביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם, ולאחר שכלנו טהורים מחטאים, היינו עומדים בדין. באופן הזה כלנו היינו זוכים...למה עשה הקב"ה את ההיפך? מדוע יהיה קודם יום הדין, ורק אחר כך נגיע ליום הכפרה? הוא תירץ, שנפסק להלכה שיום כפור מכפר רק לשבים. אפשר להתענות, אפשר להתפלל, אבל הכפרה תהיה רק כאשר יתקיימו לכל הפחות שלשה דברים מתוך עשרים העקריות של התשובה: חרטה על העבר, שעוקרת את המעשה, קבלה על העתיד, קבלה חזקה עד שיעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לחטא זה לעולם, ווידוי. שלשת הדברים הללו מעכבים את התשובה. יוצא, שאם יום כפור היה קודם לראש השנה, לא היה לנו בעצם את יום כפור. מה עשה אפוא, הקב"ה אבינו אב הרחמן? - הקדים את יום הדין. מאימת הדין יחזרו ישראל בתשובה, וכשיגיע יום כפור יזכו באמת בכפרה.

ראובן ימים נוראים

השופר בראש השנה

השופר בראש השנה אינו משמיע מילים או שירה מורכב, אלא קול פשוט ואנחה פנימית. הרמב"ם מסביר שתקיעת השופר היא קריאה נסתרת: "עורו ישנים מתרדמתכם... וחפשו במעשיכם". כשאנו עומדים לפני בורא עולם ביום הדין, המילים וההסברים לעיתים מיותרים. קול השופר הפשוט מזכיר לנו להניח לרגע את שגרת החיים, להקשיב לקול הפנימי העמוק ביותר שנשמע, ולשוב בתשובה אמיתית.

הלכה: ראש השנה שחל בשבת

ראש השנה שחל בשבת אומרים צדקתך במנחה. ויש נוהגים שלא לאמרו. ונהרא נהרא ופשטיה. אך מנהגינו כמו שכתב מרן בשלחן ערוך לומר צדקתך. ולפי מנהגינו שאומרים גם אבינו מלכנו, יאמרו תחלה אבינו מלכנו ואחר כך צדקתך. ראש השנה שחל בשבת אסור לתקוע בו, שמא יוציא השופר מרשות היחיד לרשות הרבים. וביום השני של ראש השנה תוקעים בשופר ומברכים לשמוע קול שופר וברכת שהחיינו. ואם יש מקומות שנהגו לתקוע בשופר ביחידות בראש השנה שחל בשבת, יש לבטל מנהגם. ספר "ילקוט יוסף מועדים"

פתגם: אמונה היא אור גם בחושך.

פתגם חסידי

חקירה: גאולת בתי ערי חומה

רק זכות לקחת את הבית בעל כוחו של הקונה, אך עדיין צריך עוד מעשה קניין, או קניין, ואין צריך עוד מעשה קניין אחר. (חידושי ר' שמואל גיטין וקדושין עמוד קו) ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: תשובה

ילד בשם דניאל העליב את חברו בכעס. אחר כך הרגיש רע והבין שטעה. הוא ניגש לחברו, ביקש סליחה והבטיח להשתדל לא לפגוע שוב. החבר סלח לו, ודניאל למד שתשובה אמיתית היא להודות בטעות, לבקש סליחה ולנסות להשתפר. מאותו יום הוא השתדל לחשוב לפני שהוא מדבר. כולם ראו את השינוי.

סיפור חסידי

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה: בנימין בן אסתר, יוסף דוד בן ליאל, ברוך יואל שמעון ישראל בן פנינה, ראובן ישי בן מרצדס, הדסה אסתר בת רחל בחלא קטי, פטריק יהודה בן גלדיס קאמונה, אברהם רפאל בן רבקה, מאיר חיים בן גבי זווירה, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, שלמה בן מרים, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלמה, אלחנן בן חנה אנושקה, מרים בת עזיזא, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, ישראל יצחק בן ציפורה, עמנואל בן סוון אזיזה. שלום בית: גיולה חיה בת סופי לבנה ואילן יהודה יצחק בן סנדרה סולאנג'. זיווג הגון: שרה זסון אנדרה בת דומיניק רינה, יוני מאיר משה בן אסתר, אילן אלי אהרן בן אסתר, קלואי אורה בת סופי לבנה, לולה לאה בת סופי לבנה, לאה בת רבקה, אלודי רחל מלכה בת חשמה, יוסף גבריאל בן רבקה. הצלחה רבה בכל: נאור דוד בן יעל דינה, ליטל בת יעל דינה, לחנה בת אסתר וליונתן מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא ללבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'יזיל לאוני. לעילוי נשמת: אלגריין שמחה בת אמילי, רינה בת רחל, קלוד שלמה בן זרמן רבקה, ראובן בן חנינה, ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, גיא יונה בן לאה, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים. אליהו בן מרים, ניסים חי הוברט בן ג'ולי, דוד בן מרים, פליקס סעידו בן אטו מסעודה. אפרת רחל בת אסטרדיה כוכבה, אברהם בן אליעזר, מלכה אנרייט מרוזקה, אנדרה סעיד בן פורטונה מסעודה, קרול מזל אדסה בת גבי זרגונה, אברהם בן אסתר, ראובן בן איזא, יהודה יוסף בן רחל.

